

**Marius Vasileanu
George Enache
Ion Marian Croitoru**

© Editura Lumea Credinței – 2019

Pentru prezenta ediție

Editor: Lumea Credinței SRL
Str. Oborul Nou nr. 5B, sector 2,
cod poștal 021441, București

Tel. 031 422 84 23

e-mail: razvan.bucuroiu@lumeacredintei.com

Director: Răzvan Bucuroiu
Consilier editorial: Răzvan Codrescu

Coperta: Susan Valerian
Tehnoredactarea: Susan Valerian
Corectura: Valeriu Vatel

Distribuție:
S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Ion Minulescu nr. 36
031216, sector 3, București
Tel.: 021/320.61.19; 021/319.10.83
Fax: 021/319.10.84

Duhovnici și mărturisitori ai secolului XX

Părintele Ioan Iovan în oglinzi paralele

Credinței
editura

București – 2019

În vremea regimului comunist, gândirea teologică a fost constrânsă și forțată să se exprime în limitele unor tipare asupra mișcărilor și fenomenelor duhovnicești din spațiul românesc. Acum a sosit vremea ca aceste tipare să fie descătușate și să fie cercetate cu obiectivitate respectivele mișcări și fenomene, luându-se ca bază premisele vieții sfinte și duhovnicești păstrate în Sfânta Tradiție a Bisericii și manifestate în viața ei prin experiențele Sfinților, cu pașii cărora Biserica pășește în istorie.

CUPRINS

MARIUS VASILEANU

Duhovnicul și fericita strâmtorare	5
În oglinda Rugului Aprins	7
Fenomenul Vladimirești ca dispută pastoral-teologică.....	13
Cateheze sub ancheta Securității.....	16
O perspectivă critică, astăzi.....	21
Strâmtorarea cea ziditoare	26

GEORGE ENACHE

Fragmente dintr-o (posibilă) biografie a părintelui Ioan Iovan întocmită de Securitate...	29
Copilăria și tinerețea lui Iovan Silviu Corneliu.....	37
Activitatea politică a lui Iovan Silviu Corneliu până în anul 1948	39
Venirea la Vladimirești și primele manifestări „ostile” ale părintelui în regiunea Galați.....	41
„În cursul anului 1948, vine la Galați și se stabilește la mănăstirea Tudor Vladimirescu, se pare că din îndemnul lui Nicolae Popovici al Oradiei.	42
Mănăstirea Vladimirești sub supravegherea Securității. Începutul	43
Documentarea activității „ostile” a părintelui Ioan	47
Intensificarea supravegherii mănăstirii și a părintelui Ioan în toamna anului 1954	49
Legionar sau nu?	58

Relatări și lămuriri ale preotului Ioan	
despre oameni ce au avut legătură cu mânăstirea	61
Bilanțul Securității Galați referitor la Vladimirești	
înainte de arestările operate la 30 martie	66
Arestarea părintelui Ioan și a comitetului de conducere	
a Mânăstirii Vladimirești (30 martie 1955)	71
Părintele Ioan Iovan sub anchetă.....	74
Până la urmă, de ce a fost închisă Mânăstirea Vladimirești?	
Opinia celor din mânăstire și a Securității	88
Apocalipsa este aproape.....	89
Patriarhul Justinian și problema Mânăstirii Vladimirești....	90
Epilog.....	93

CONF. DR. ION MARIAN CROITORU

Deasa sau rara participare a credincioșilor la Dumnezeiasca Împărtășanie?	99
1. <i>Status quo.....</i>	99
2. Necesitatea reînnoorii spirituale – fenomenul Vladimirești	105
3. Calea desăvârșirii creștine: Dumnezeiasca Împărtășanie.....	111
4. Dezbaterea euharistică în Biserica Ortodoxă din România, la jumătatea secolului XX	118
5. Misiunea Bisericii între compromis și mărturisire	155
6. Restabilirea memoriei unui condamnat.....	167
7. Dilema privind deasa sau rara împărtășire a credinciosilor	170

MARIUS VASILEANU

Duhovnicul și fericita strâmtorare

Era prin România comunistă a anilor '80 și la Mănăstirea Plumbuita slujea mult încercatul duhovnic, părintele Ioan Iovan. Pentru a ajunge la mănăstire ori pur și simplu cu treabă prin București, oamenii se înghesuiau în autobuze sau tramvaie, ale căror reguli de parcurs nu interziceau pe-atunci – sau pur și simplu ignorau – mersul pe scara vehiculului. mijloacele de transport erau supraaglomerate, funcționau prost, veneau rar și erau atât de pline adesea încât mersul pe scară, abia ținându-te de mânerul ușii, devenise o banalitate. Vedeai în mod obișnuit câte un tramvai cu trei-patru ciorchini de oameni atârnând în dreptul ușilor, bălgăngăndu-se periculos. Căci erau multiple riscuri, neîndoelnic, iar accidente se mai întâmplau când cădea cineva...

Ajunsî într-o asemenea aglomerație la mănăstire însă, avea să-mi povestească recent cineva foarte drag mie, surpriza era și mai mare: găseai în biserică, la slujba săvârșită de părintele Ioan Iovan, o și mai mare

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VASILEANU, MARIUS

Părintele Ioan Iovan în oglinzi paralele : duhovnici și mărturisitori ai secolului XX / Marius Vasileanu, George Enache, Ion Marian Croitoru. - București : Lumea credinței, 2019
ISBN 978-606-8756-47-9

I. Enache, George
II. Croitoru, Ion Marian

înghesuală decât în tramvai! În consecință, într-o zi, părintele Ioan Iovan le-a vorbit credincioșilor, într-o astfel de situație, despre *fericita strâmtorare...*

Nu altfel se petrecea și-n alte locuri unde a slujit părintele Ioan Iovan, știm bine. La Mănăstirea Vladimirești, bunăoară, unde a slujit vreme de câțiva ani (1949-1955). Erau vremuri tulburi, în plină instalare a comunismului. Supraviețuirea prin credință era una dintre puținele căi ale ieșirii din strâmtorările regimului dictatorial. Harul părintelui Ioan Iovan aducea mii și mii de oameni la mânăstire. Din astfel de rațiuni binecuvântate, părintele Ioan Iovan instaurase obiceiul spovedaniei colective – chestiune care nu era tocmai inedită în istoria creștinismului ortodox, chiar dacă era nonconformistă. Decât defel, mai bine aşa, s-o fi gândit – poate – părintele Ioan Iovan, ucenic peste veac al altui duhovnic încercat care practica acest lucru, Sfântul Ioan de Kronstadt.

Ortodoxia românească presimțise parcă marile încercări aduse de regimul communist și dezvoltase, cam în aceeași perioadă, mai multe astfel de oaze duhovnicești: la Mănăstirea Sâmbăta, în jurul părintelui Arsenie Boca, la Slatina, Putna și Sihăstria Neamțului, unde se coagulaseră puternice comunități monahale păstorate de părintele Cleopa Ilie, ori, cu totul surprinzător, prin întâlnirile Rugului Aprins de la Mănăstirea Antim (București)...

În oglinda Rugului Aprins

Uom stăru să medităm la subiectul nostru, comparativ, într-o perspectivă panoramică a fenomenului Rugului Aprins. A reduce activitatea membrilor emblematici ai Rugului Aprins la o activitate de rezistență în fața regimului comunist înseamnă a-i diminua. În fond, bună parte dintre marile personalități ale istoriei creștinismului au fost percepute cu ostilitate de puterea politică, de puterea lumească. Și pe bună dreptate, fiind că – mai ales misticii – s-au poziționat *altfel* față de lume, au căutat verticala acesteia, indiferent de epoca istorică, independent de regimul politic aflat vremelnic la putere.

Modelul arhetipal pentru creștinismul ortodox românesc este reprezentat de Cuviosul Daniil Sihastrul și voievodul Ștefan cel Mare. În mod evident, Cuviosul Daniil nu participa direct la luptele în care era angajat Ștefan și armatele sale. Dar, cu siguranță, sprijinul duhovnicesc și moral acordat voievodului Ștefan făcea parte din războiul nevăzut al cuviosului. După cum nici Ștefan cel Mare nu era un contemplativ, tot astfel nici cuviosul nu era un oștean care să se lupte direct cu dușmanii Țării Moldovei.

Părintele Cleopa Ilie, pe care am avut șansa să-l cunoșc personal, ba chiar să fiu și găzduit timp de câteva săptămâni în căsuța în care locuia sfintia sa, la finalul anilor '80, era fără doar și poate un model de trăire de ordin mistic pentru toți monahii creștini ortodocși. De aceea se spovedea la părintele Cleopa nenumărați clerci, inclusiv bună parte dintre ierarhii BOR. Totodată,

îl căuta pentru un cuvânt duhovnicesc și mai mulți credincioși. Pentru cei apropiati, în perioada regimului comunist, părintele Cleopa mai „strecu” uneori și mici ironii la adresa puterii dictatoriale. Și, discret, a ajutat mulți deținuți politici. Nimeni nu vorbește însă despre marele duhovnic de la Mănăstirea Sihăstria ca despre un dizident ori un mare rezistent în fața regimului comunist! Părintele Cleopa a fost neîndoelnic, însă, în termeni bisericești, unul dintre cei mai inteligenți – și mă refer aici la inteligența duhovnicească – mărturisitorii și apărătorii ai Ortodoxiei din veacul XX.

În mod evident, părintele Cleopa Ilie nu a fost membru al Rugului Aprins, cum greșit au considerat unii. A fost invitat însă la o întâlnire duhovnicească în apartamentul profesorului Alexandru Mironescu, în anii '50, la care au participat câțiva dintre membrii Rugului Aprins. În aceeași perioadă a fost invitat să rostească un cuvânt duhovnicesc și la Schitul Maicilor, unde slujea părintele Mihail Avramescu (moment amintit și de Nicolae Steinhardt în *Jurnalul fericirii*). Totodată, părintele Cleopa era căutat și avea relații apropiate cu câteva dintre personalitățile Rugului Aprins: părintele Daniil Sandu Tudor, părintele Arsenie Papacioc, Anton Dumitriu, Ștefan Todirașcu etc.

Schimbând ceea ce este de schimbat, deducem de aici și separarea apelor în ceea ce privește membrii emblematici ai Rugului Aprins, de pildă. Ei au fost oricum angajați în lupta cea mare a războiului nevăzut, oricare ar fi fost regimul politic, din orice epocă istorică, fie în interbelic, fie în comunism, fie după 1989 (cei care

au supraviețuit). Și au fost priviți de autorități cu mai mare sau mai mică antipatie în oricare dintre aceste regimuri. Fiindcă rareori în istorie puterea politică a știut să se-nfrâtească cu puterea celor fără de putere, a misticilor, a contemplativilor...

Așadar, a spune că Rugul Aprins a fost o mișcare de rezistență la adresa comunismului este o eroare din punctul meu de vedere și, din păcate, au fost mulți clerci ai Bisericii noastre care au făcut această afirmație.

Eroarea constă în primul rând în lipsa de cunoaștere a istoriei reale a Rugului Aprins. Cei câțiva membri fondatori (părintele Daniil Sandu Tudor, părintele Benedict Ghiuș, Alexandru Mironescu, Vasile Voiculescu etc.) erau animați de căutarea misticii creștine cu mult înainte de anii întâlnirilor de la Antim. Și antropologia religiilor ne demonstrează că nu oricine este ales pentru o astfel de căutare de ordin mistic. Iar dacă membrii Rugului Aprins se întâlneau la Mănăstirea Antim cu confrății lor întru rugăciune, o făceau pentru că aveau vocația trăirii mistice, reale, nu închipuite, dincolo de orice efort voluntar de natură politică.

Desigur că întrezărim și nuanțe la afirmațiile de mai sus. Părintele Daniil Sandu Tudor făcea uneori și afirmații critice la adresa regimului comunist, chiar în spații publice. Într-o dintre întâlnirile de suflet avute cu maestrul Paul Gherasim, acesta mi-a mărturisit, între altele, despre cuvântul duhovnicesc foarte îndrăzneț pe care l-a ținut părintele Daniil Sandu Tudor cândva, în anii '50, chiar la Mănăstirea Antim. Pictorul Paul Gherasim a fost un martor tacut al aceluia moment.

Ajungând foarte rar pe-acolo, în acea perioadă, părintele Daniil a fost invitat să predice, după Liturghie, ceea ce a și făcut, animat, ca de obicei în cazul său, de buna îndrăzneală (*parrhesia*) inspirată de Duh. Alte mărturii ale studentilor care l-au vizitat la Schitul Rarău vorbesc despre același discurs lipsit de complexe al părintelui Daniil. Tot astfel și-l amintesc și ucenicii săi care viețuiau la schit în anii '50.

Să nu uităm însă contextul. Imediat după moartea lui Stalin (1953), în întregul lagăr socialist s-a produs o mică relaxare politică. Psihologic vorbind, întrucât trecuse deja valul masiv de arestări din epoca stalinistă, mulți intelectuali credeau, sperau într-o relaxare a regimului dictatorial, măcar ca urmare a „spiritului Genevei” (întâlnirea Vestului cu URSS din 1955).

Tot astfel, de pildă, Sandu Tudor, în perioada interbelică, a avut un discurs în care s-a distanțat ferm de orice formă de extremism politic: în articolele sale a polemizat și cu legionarii, și cu bolșevicii, și cu comuniștii, și cu fasciștii. Precizăm că Sandu Tudor, fondatorul Rugului Aprins, este pseudonimul de jurnalist și poet al lui Alexandru Teodorescu (1896-1962). Aceasta a primit haina monahală în anul 1948, devenind monahul Agaton, iar în anul 1952 a primit schima mare, devenind ieroschimonahul Daniil.

Cu alte cuvinte, și părintele Daniil Sandu Tudor, și oricare dintre membrii Rugului Aprins se comportau firesc, normal, păstrând inerția anilor interbelici. Nu luptau precum cei care realmente făceau rezistență în munți, nu lansau manifeste contra regimului comunist,

nu ieșeau pe străzi la demonstrații anticomuniste etc. Erau oameni care proveneau din și se formaseră într-o lume normală și fie în particular, fie în spațiul public, se comportau ca atare.

Poate fi aceasta socotită și o formă de rezistență? În mod cert, se poate afirma că da – aşa cum s-a petrecut cu bună parte din populația României acelor ani. Supraviețuia încă un corp social care – neinfestat de „omul nou”, comunist – își păstrase sănătatea morală, intelectuală, spirituală prin reflexe firești, naturale. În contextul acesta se poate vorbi și despre normalitate ca formă de rezistență în fața unui regim communist ateu, dictatorial, profund bolnav...

Însă *normalitatea căutării* de ordin mistic reprezintă deja un alt nivel, cu mult mai prețios. Membrii emblematici ai Rugului Aprins – ne referim acum la cei care își asumau și căutarea de ordin mistic, prin practica isihastă, nu numai cea teologică și culturală – recurgeau la un efort firesc, la fel cum respirau. Desigur că nu era deloc simplu, erau supuși la grele încercări. Dar aceste încercări au existat dintotdeauna și există și astăzi, indiferent de autoritatea conduceătoare, lumească.

În raport cu regimul dictatorial comunist, concluzia noastră este că se poate vorbi despre o rezistență implicită, nicidecum explicită, în cazul membrilor emblematici ai Rugului Aprins. Căci preocuparea lor principală era căutarea de ordin spiritual, pe calea isihastă. Iar contextul în care se concretiza această căutare era o atmosferă de rafinată cercetare a culturii și a științei înlăuntrul și cu mijloacele spiritualității creștine.